

Kwallen in de buurt?

Zon, zee, strand en ...kwallen.

Zeeland is een vakantieparadijs bij uitstek, en wie van water houdt vindt genoeg mogelijkheden om zich uitstekend te vermaken. Kwallen horen ook bij Zeeland en komen 's zomers altijd in onze kustwateren voor. In de regel geven ze geen overlast.

Door afluende wind, veel voedsel in het water of andere oorzaken kunnen kwallen soms even massaal voorkomen. Terwijl een sportduiker er een fotogeniek dier in ziet, ervaart een zwemmer dit meestal als verontrustend. In bijna alle gevallen is dit onterecht, omdat slechts enkele kwallen overlast geven voor de mens. Deze folder geeft u informatie over deze dieren, welke kwallen kunnen steken en vertelt u wat te doen, indien u onverhoopt wordt gestoken door een kwal.

Kunt u zwemmen in water waar kwallen voorkomen?

Ja, ga gerust zwemmen. De meeste kwallen steken niet en het risico op een stekende kwal is gewoon klein. Niet stekende kwallen zijn dus volkomen ongevaarlijk, maar grote aantallen kunnen als onplezierig ervaren worden.

De laatste tijd komen in het Veerse Meer veel kwallen voor, maar deze steken niet. Ga gerust zwemmen.

Een tip: ga eens snorkelen, onder water zijn kwallen erg sierlijk om te zien.

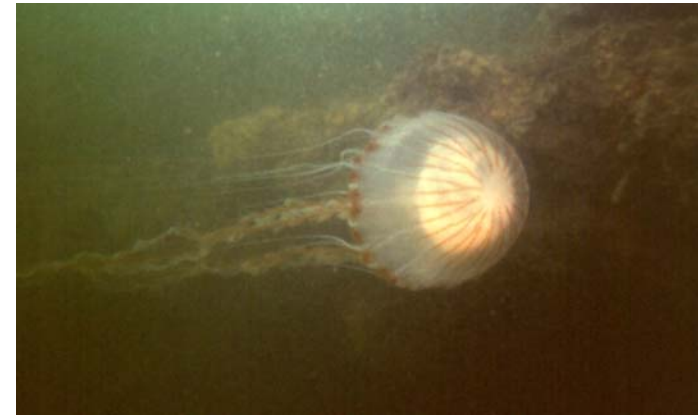
Kunt u stekende kwallen herkennen?

Ja, u kunt kwallen die steken (leren) herkennen.

In Zeeland gaat de volgende regel bijna altijd goed:

Stekende kwallen zijn **duidelijk gekleurd** en hebben **lange tentakels**. In deze tentakels zitten krachtige netelcellen die door de

menselijke huid heen kunnen dringen. Dit geeft een pijnlijk gevoel en jeuk. Bij deze kwallen moet u uit de buurt blijven. (dit zijn Gele en Blauwe haarkwal, Kompaskwal)

Kompaskwal in de Oosterschelde, een gekleurde kwal met lange tentakels.... niet aanraken dus.

Niet stekende kwallen zijn doorzichtig. Deze kwallen hebben geen lange losse tentakels en hebben weinig tot geen kleur. Een voorbeeld is de Oorkwal, die de laatste tijd veel in het Veerse Meer voorkomt. Deze is te herkennen aan de vier witte rondjes in het midden van de kwal, zie de foto's.

Oorkwallen in het Veerse Meer, doorzichtig en geen tentakels: ongevaarlijk.

Uitzondering op de regel

Een uitzondering is het vrij kleurloze en kleine kruiskwalletje, dat grote overlast kan geven. Deze worden 2 tot 3 cm groot, met een groot kruis in het midden en veel tentakels aan de rand. Kruiskwallen hebben een voorkeur voor stilstaand en warm water, zoals het Goese Meer. Hier geldt dan ook het advies om niet te zwemmen, wat ook met borden is aangegeven.

Sommige mensen zijn erg gevoelig voor het gif en moeten direct behandeld worden, nadat zij met de Kruiskwal in aanraking zijn gekomen.

Klachten bij een kwalensteek.

Stekende kwalen behoren tot de neteldieren (zoals de anemonen) en hun tentakels hebben netelcellen, waarin een bijtend gif zit om prooien te verlammen. Dit netelende effect is voor ons te vergelijken met de aanraking van brandnetels.

Bij aanraking door een stekende kwal ontstaat jeuk, prikkeling en een rode huid. De ernst van de klachten hangt samen met de mate van blootstelling aan het kwallengif, maar ook met de soort kwal (een Blauwe haarkwal netelt b.v. sterker dan een Kompaskwal).

Het prikkende of stekende gevoel kan een uur aanhouden, de jeuk kan zeker 24 uur aanhouden.

In zeldzame gevallen kan iemand als gevolg van een allergische reactie na een kwalenbeet acuut ernstig ziek worden.

Wat te doen bij een kwalensteek

- Raak de aangedane plek niet aan.

Eventueel op de huid achtergebleven neteldeeltjes kunnen nog steeds gif afscheiden. Dus niet wrijven of krabben. Spoel niet na met water, ook dit activeert de netelcellen.

-Resten van tentakels kunt u op de huid zien en het beste verwijderen met een pincet. Achtergebleven netelcellen zijn heel klein en kunnen eventueel met behulp van een kleefpleister uit de huid worden getrokken.

- Leg een kompres aan van koud water met gewone azijn (dus geen schoonmaakazijn). Dit geeft verlichting van de klachten. Gebruik zo nodig een verkoelende, jeukstillende crème of poeder met menthol.

Er zijn verschillende middeltjes bij de apotheek te verkrijgen (zoals After Bite, Prikweg, Azaron. Let wel op eventuele overgevoeligheid voor deze middelen)

- Raadpleeg bij hevige jeuk of zwelling uw huisarts. Deze kan zo nodig medicatie voorschrijven. Roep bij acute, ernstige allergische reacties zo spoedig mogelijk medische hulp in.

Kunnen kwalen andere overlast geven?

Ja dat kan. Bij hoge dichtheden kunnen ze verschillende vormen van overlast veroorzaken. Naast huidirritaties bij watersporters kan de overlast bestaan uit het verstikken van visnetten en waterinlaten, tot aan het afnemen van vispopulaties door het wegvangen van vislarven.

Kwallen leven van kleine organismen die zij uit het dierlijk plankton vangen, zoals kleine kreeftjes, larven van allerlei zeedieren, en ook eieren en larven van vissen.

Er zijn drie soorten: schijfkwallen, ribkwallen en medusen.

Schijfkwallen zijn o.a. Oorkwallen, Haarkwallen en Kompaskwallen. Geleerde soorten met lange tentakels kunnen steken.

De ribkwallen zijn doorzichtig en vertonen in het zonlicht witte strepen. Ribkwallen komen in Zeeland veel en vaak voor, maar vallen weinig op. Ze hebben geen netelcellen en steken niet. De Kruiskwal hoort bij de medusen, een aparte groep.

Links een Kompaskwal, midden een Meloenkwal (ribkwal) en rechts een Kruiskwal (vergroting).

Preventie voor kwalensteken

Is eigenlijk niet nodig.

Maar wilt u enige zekerheid? Let op de soorten kwalen die u ziet.

Raak aangespoelde kwalen niet aan. De in de tentakels aanwezige netelcellen kunnen nog actief zijn.

Contact bij vragen

Rijkswaterstaat en de Provincie Zeeland gaan over de kwaliteit van de Zeeuwse wateren. Rijkswaterstaat houdt ook de kwalenstand in het Veerse Meer in de gaten, om inzicht te krijgen waarom ze hier veel voorkomen. Heeft u nog vragen over de Zeeuwse wateren? Bel het algemene nummer 0800-8002.

Colofon

Deze brochure is opgesteld door Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland en Stichting Zeeschelp, met informatie van de GGD Zeeland.

De informatie is met zorg samengesteld, maar de mogelijkheid bestaat dat deze niet volledig is, of niet aan de actualiteit van de kwalenstand voldoet.

Houdt U hier rekening mee.

Oplage 2500 stuks, juli 2009.